

VƏTƏN müharibəsinin möhtəşəm ZƏFƏRİ



◆ Azadlığın təntənə günü

2020-ci il 25 oktyabr...

Bir aya yaxındır ki, Vətən müharibəsi davam edir. Azərbaycan Ordusu hər gün daha da irəliləyərək torpaqlarımızı düşməndən tapdığından qurtarır. Zəngilandan sonra isə Qubadlıya gedən yollar açılır. Qüdrətli ordumuzun növbəti tapşırığı Qubadlı rayonunu erməni işğalçılarından təmizləməkdir və təbii ki, qarşıya qoyulan bu vəzifə də layiqincə yerinə yetirilir. Qubadlı azadlığınə qovuşur.

Qubadlı əməliyyatı xüsusi peşəkarlıq və fədakarlıq tələb edirdi. Ordumuz buna nail oldu. İlk növbədə şəhərə hakim olan yüksəkliklər nəzarətə götürüldü, ətrafda yerləşən kəndlər, o cümlədən Xanlıq, Padar, Sarıyataq kəndləri və strateji yüksəkliklər azad edildi. Oktyabrın 25-i 44 günlük müharibənin gedişində əhəmiyyətli dönüş nöqtəsi oldu. Qubadlı şəhərində ermənilər güclü istehkamlar qurmuşdular. Rayonun bəzi kəndləri - Zilanlı, Kürd Mahruzlu, Muğanlı, Alaqrışaq oktyabrın 23-də düşməndən təmizlənməmişdi. Oktyabrın 25-də isə rayonun 8 kəndi ilə bərabər Qubadlı şəhəri də işğaldan azad edildi. Bu zəfər xəbərini də xalqa Prezident İlham Əliyev çatdırdı. Uğurlu hücum əməliyyatı nəticəsində noyabrın 9-dək Qubadlı şəhəri və rayonun 41 kəndi düşməndən xilas edildi.

Tarixə nəzər: Qubadlı və onun ətrafında yerləşən kəndlər XVIII əsrdə Qarabağ inzibati ərazisinə aid olub. 1868-ci ildə Yelizavetpol quberniyası yaranandan sonra Zəngəzurun tərkibinə daxil edilib. Rayonun əhalisi əsasən kənd təsərrüfatı və heyvandarlıqla məşğul olub.

Qubadlı rayonu 1933-cü ildə yaradılıb. Həmin vaxt rayon 1 şəhərdən və 93 kənddən ibarət idi. Bərgüşad çayının hər iki sahilində yerləşən Qubadlı şəhərinin əhalisi 5604 nəfər olub. 1988-ci ildən başlayaraq Ermənistan və Dağlıq Qarabağla sərhəddə yerləşən Qubadlı rayonuna hər iki tərəfdən təcavüzkar hücumlar başlayıb, dinc əhaliyə qarşı terror aktları törədilib. 31 avqust 1993-cü ildə isə Ermənistan silahlı birləşmələri tərəfindən rayon işğal edildi.

Qubadlı Böyük qayıdışı sürətlə hazırlaşır

Prezident İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva torpaqlarımızı işğaldan azad edildikdən sonra 2020-ci il dekabrın 23-də Qubadlıya səfər etdilər. İlham Əliyev Azərbaycan bayrağını daha bir şəhərdə zirvəyə ucaltdı.

Səfər zamanı çıxış edən dövlət başçısı Qubadlı döyüşlərindən danışaraq bildirdi: "Qubadlının işğaldan azad edilməsi tarixi hadisə idi. Oktyabrın 25-də Qubadlı şəhərinin azad edilməsi bizim qələbəmizi yaşılandırıb. Qubadlı rayonunun azad edilməsi əməliyyatı bir neçə gün çəkib. Zəngilan şəhəri oktyabrın 20-də azad olunduqdan sonra növbəti istiqamət Qubadlı rayonu idi və şəhərdə ermənilər güclü istehkam qurmuşdular. İndi şəhərdən əsər-olamət qalmayıb, bütün binalar dağıdılıb, sökülüb və yol boyunca Cəbrayıl, Zəngilan, Qubadlı rayonlarının bütün kəndləri, qəsəbələri dağıdılıb. Ancaq burada, şəhərin girişində düşmən hərbi baza yaratmışdı. Bu yüksəkliklərdə düşmənin hərbi birləşmələri yerləşmişdi. Ona görə Qubadlı şəhərinin azad etmək o qədər də asan məsələ deyildi. Görək ilk növbədə ermənilərin istehkamları məhv edilsin, onlardan biri Xanlıq qəsəbəsində yerləşirdi. Orada güclü istehkam qurmuşdular və Xanlıq qəsəbəsini onlar özləri üçün bir baza kimi yaratmışdılar. Xaricdə yaşayan ermənilər orada qəsəbə salmışdılar. İndi bu qəsəbədə Azərbaycan əsgərləri yerləşib".

Qubadlı rayonunun və şəhərinin azad edilməsinin böyük strateji üs-



Qələbənin Qubadlı zirvəsi



tünlük təmin etdiyini deyən Prezident bundan sonra növbəti istiqamət Xanlıq rayonu olduğunu xatırladı: "...Qubadlıdan Laçın rayonunun cənub hissəsinə gedən yol daim atəş altında idi. Çünki Laçın rayonuna gedən yol düz Ermənistan dövlət sərhədinin yanı ilə keçir, orada məsafə bəlkə də 10-20 metrdir və Ermənistan daim o tərəfdən atəş açırdı. Ona görə bizim hərbi birləşmələrimiz digər müxtəlif yollarla, çığırlarla dağları aşaraq Laçın rayonunun strateji yüksəkliklərində yerləşmişdi".

Qubadlının işğaldan azad olunmasının birinci ildönümündə yenidən bu rayona səfər edən dövlət başçısı Xudafərin-Qubadlı-Laçın avtomobil yolunun 10-cu kilometrliyindən Qubadlı şəhər mərkəzinə gedən Xanlıq-Qubadlı yolunun təməlqoyma mərasimində, "Azərbaycanın birinci ildönümü enerji" ASC-nin sistem əhəmiyyətli 110/35/10 kV-luq "Qubadlı" yarımstansiyasının, Dövlət Sərhəd Xidmətinin yeni hərbi hissə kompleksinin açılışlarında iştirak etdi.

Qeyd edək ki, yarımstansiyanın tikintisi ilə paralel olaraq Qubadlının Azərbaycanın ümumi enerji sistemə qoşulması, rayonun dayanıqlı elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsi üçün Füzulidəki "Şükürbəyli" yarımstansiyasından "Cəbrayıl" yarımstansiyasına giriş-çixış olmaqla 76 kilometr məsafədə ikidövrəli 110 kV-luq yüksək gərginlikli "Qubadlı-1", "Qubadlı-2" elektrik verilişi xətti çəkilmişdi. Qubadlıya təkcə elektrik xətti deyil, həm də ən yüksək ötürücülük qabiliyyətinə malik sürətli internet xətti götürülmüşdü. İşğaldan azad edilən digər rayonlardakı yarımstansiyalarda olduğu kimi, Qubadlıda da Dördüncü Sənaye İnzilabına uyğun olaraq intellektual enerjisi sistem şəbəkəsi konsepsiyası həyata keçiriləcək müasir, dayanıqlı, tam rəqəmsallaşdırılmış yarımstansiya yaradılmışdı.

Səfər çərçivəsində rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşən İlham Əliyev qeyd etdi ki, Qubadlı şəhəri demək olar ki, yerlə yeksan edilib, bir salamat bina qalmayıb. Sadəcə olaraq, erməni hərb-

çəri öz məqsədləri üçün bir neçə bina istifadə edib, onları da bər-bər vəziyyətdə idi: "Biz Qubadlı rayonunun bütün kəndlərini, o cümlədən Qubadlı şəhərini yenidən quracağıq. Qubadlı şəhərinin baş planı hazırlanıb və yaqın ki, yaqın aylarda təqdim ediləcək, o cümlədən Qubadlı ictimaiyyətinə təqdim ediləcəkdir. Əlbəttə ki, bu baş plan ən müasir normalara uyğun olacaq və Qubadlının təbii və tarixi keçmişini də memarlıqda nəzərə alınacaq. Amma, eyni zamanda artıq bu gün Qubadlı rayonunun gələcək inkişafı ilə bağlı əməli-praktiki işlər aparılır. Bu gün biz yeni yarımstansiyanın açılışını qeyd etdik və bu, azad edilmiş torpaqlarda yeddinci yarımstansiya. Bu infrastruktur layihəsi Qubadlının 2050-ci ilə qədərki inkişaf dinamikasını nəzərə alır".

Xatırladığımız ki, 2021-ci il oktyabrın 25-də Prezident "Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunda yerləşən Qubadlı şəhərinin baş planının hazırlanması ilə bağlı tədbirlər haqqında" sərəncam imzaladı. Sərəncama əsasən, Qubadlı şəhərinin baş planının hazırlanması üçün 2021-ci il dövlət büdcəsində işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası üçün nəzərdə tutulan vəsaitdən Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinə ilk olaraq 500 min manat ayrılıbmışdı.

Ötən ilin oktyabrın 19-da Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Qubadlıya növbəti dəfə səfər edərək "Bərgüşadçı" və "Zabuxçay" su anbarlarının layihələri ilə tanış oldular. Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin, İşğal və Zəfər muzeylərinin təməli qoyuldu. Eyni zamanda Prezident və Birinci xanım Qubadlı şəhərinin baş planı təqdim olundu.

Strateji əhəmiyyətə malik şəhərin görünüşü

Qubadlı şəhəri beynəlxalq hava limanlarının tikildiyi Zəngilan və Laçın rayonları arasında yerləşməklə coğrafi mövqeyi və logistik imkanları baxımından strateji əhəmiyyətə malikdir. Şəhər şimal (Kəlbə-

çəri və cənub (Zəngilan) xidmət, istehsalat şəbəkələrinin bağlantı nöqtəsi olmaqla kənd təsərrüfatı, sənaye sahələrinin birgə inkişaf etdirilməsi, innovativ iş yerləri, bacılıq imkanları üzrə tədris kampusuna malik, eləcə də su mənbələrinə həssas yanaşmaların təşəkkül tapdığı ekoloji dayanıqlı rayon mərkəzi kimi formalaşdırılacaq. Növbəti 20 il ərzində şəhər ərazisinin 505 hektara, əhali sayının isə 14 min nəfərə çatdırılması planlaşdırılır.

Qubadlının təbii imkanları nəzərə alınaraq şəhər parkları, meşə-parklar, çaykenarı bulvar salınacaq, həmçinin ictimai bağlar şəhərin əsas simasını təşkil edəcək. Burada yerləşəcək yaşayış məkanlarının ərazi planlaşdırılmasında yaşıl sahələr, piyada ölçəcanlığı nəzərə alınmış, çoxfunksiyalı zonaların, ortamətbəlli və əzmətbəlli binaların, həmçinin həyotyanı sahəsi olan fərdi evlər üçün zonaların yerləri müəyyənləşdirilib. Baş planda şəhərin gündəlik həyat dinamikasını təmin etmək üçün müxtəlif zonalar arasında sıx bağlantıların təşkilinə xüsusi önəm verilib və bu məqsədlə əsas mərkəzi hissədə su kanalı boyunca piyada küçəsi, istirahət yerləri və interaktiv məkanlar nəzərdə tutulub. Sənədin başlıca konseptual əsaslarından olan neqliyyat strategiyası isə aşağı sürətli hərəkət prinsipi üzərində qurulub. Şəhərdə piyada hərəkətinin prioritet olduğu küçələr, ictimai neqliyyatın mübadilə mərkəzi və parklanma üçün ərazilər müəyyən edilib.

Baş plana əsasən, şəhərin mərkəzi hissəsində evləri, iş yerlərini, istirahət, öyləncə və mədəni fəaliyyət, sosial obyektləri bir mühitdə cəmləyən əlverişli şəraitin yaradılması planlaşdırılır. Şəhər üzrə tikinti sirligi mərkəzdən kənarlara doğru isə əzmətbəlli binalar və həyotyan sahələrə malik fərdi evlər tikiləcək. Şəhərin planlaşdırılması zamanı təbii edilmiş su ilə qovuşan və suya həssas şəhər ("Sponge city") yanaşması yağıntıların şəhər mühitinə mənfi təsirinə azaldılmasını, su təchizatı üçün optimal həllərin təşkilini, habelə su

ehtiyatlarından səmərəli istifadəni özündə ehtiva edir.

Şəhər ərazisində ümumi məşğulluğun təmin edilməsi bir neçə istiqamətdə aparılacaq. Yaqın 20 illik perspektiv üçün Qubadlıda bitkiçilik və ekoloji kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və balıqçılıq, müasir sənətkarlıq, yüngül sənaye, təbiiət əsaslı aqroturizm və digər sahələrin inkişafı planlaşdırılır. Beləliklə, şəhərin memarlıq simasını formalaşdırmasında müasir və ənənəvi elementlərin vətəndənin istifadə ediləcək, "yaşıl şəhər" obrazı yaradılacaq.

İşğal və Zəfər muzeyləri kompleksi, dağıntılardan ibarət Memorial Park yaradılacaq

Dövlət başçısı bu ilin may ayında da Qubadlıda olub. Ölkə rəhbəri Qubadlı şəhərində ilk yaşayış məhəlləsinin, inzibati binanın, 600 şagird yerlik tam orta məktəbin, 91 çarpayılıq Mərkəzi Xəstəxananın, Xanlıq, Mahruzlu və Zilanlı kəndlərinin təməlini qoyub. Ümumi sahəsi 2,6 hektara yaqın olan yaşayış məhəlləsinin yerləşdiyi ərazi çay və dağ mənzərəsi ilə əhatə olunub. Məhəllə şəhərin tədricən edilmiş ümumi baş planına uyğun salınacaq. Bu məhəllədə binaların üçmərtəbəli və dördmərtəbəli olması planlaşdırılır. Ümumilikdə məhəllədə 156 mənzilin tikintisi nəzərdə tutulur. Mənzillərdən 48-nin ikiotaqlı, 68-nin üçotaqlı, 20-nin dördotaqlı və 20-nin isə beşotaqlı olması nəzərdə tutulur.

Əsas qoyulan Xanlıq kəndi Qubadlı rayonunun mərkəzindən 16 kilometr məsafədə, Həkəri çayının sahilində yerləşir. Yaşayış məntəqəsinin layihələndirildikdən əvvəl kəndin köhnə ərazisinin əhatə edən ümumi sahəsi 273 hektardan çoxdur. Birinci mərhələdə kəndə 1357 nəfərin köçürülməsi üçün 356 fərdi evin tikintisi nəzərdə tutulur. İnşaat ediləcək evlər ikiotaqlı, üçotaqlı, dördotaqlı və beşotaqlı olacaq. Perspektivdə Xanlıq kəndində 4 mindən çox sakinin məskunlaşdırılması planlaşdırılır.

Toməli qoyulan Mahruzlu kəndində isə 2700-dən çox sakinin yaşaması nəzərdə tutulub. Mahruzlu kənd inzibati ərazi dairəsində yerləşən Alaqrışaq və Muğanlı kəndləri də bu yaşayış məntəqəsinə daxil olmaqla layihələndirilib. Birinci fəzədə kənddə 145 evin tikilməsi və 649 nəfərin məskunlaşdırılması planlaşdırılır.

Zilanlıda isə birinci mərhələdə 159 evin tikintisi və 772 nəfərin məskunlaşdırılması nəzərdə tutulub. Tikiləcək evlər ikiotaqlı, üçotaqlı, dördotaqlı və beşotaqlı olacaq. Gələcəkdə bu kənddə 2520

belə, qüdrətli ordumuzun igid oğulları nə olursa olsun, Qubadlıni azad etməyi qarşılıqlı məqsəd qoymuş, verilmiş tapşırığı canları, qanları bahasına yerinə yetirəcəklərinə söz vermişdilər. Belə də oldu, onlar Qubadlıni da düşmən tapdığından xilas etdilər.

Həmin igidlər də Ali Baş Komandan tərəfindən mükafatlandırıldı. Prezident İlham Əliyevin sərəncamlarına əsasən, Qubadlı rayonunun işğaldan azad edilməsi uğrunda aparılmış döyüş əməliyyatlarında iştirak edərkən şəxsi igidlik və şücaət nümayiş etdirmiş Silahlı Qüvvələrin 15212 hərbi qulluqçusu "Qubadlıni azad olunmasına görə" medali ilə təltif edildi.

Qubadlı dirçəliş və inkişaf mərhələsinə yaşıyır

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, artıq üç ildir Qubadlıni işğal tarixini deyil, azadlığın təntənə gününü qeyd edirik.

Deputat bunun çox qürurverici olduğunu vurğulayaraq bildirdi ki, əvvəlki dövrlərdə müxtəlif tədbirlərdə qubadlılılar daim bu günü arzulayıblar. "Üç il əvvəl cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə roşadətli Azərbaycan Ordusu torpaqlarımızı işğaldan azad etdi. Beləliklə, qarşıya qoyulan daha bir məqsədə, hədəfə çatdıq. Qubadlı da işğaldan azad edildi.

Azərbaycan Ordusu bu vəzifəni də öhdəsindən layiqincə göldü".

C.Məmmədov qeyd edib ki, bu gün Qubadlı yenidən qurulur, bərpa olunur. Qubadlıda böyük quruculuq və abadlıq işləri həyata keçirilir və digər işğaldan azad olunmuş bölgələrimiz kimi, bu rayon da özünün dirçəliş və inkişaf mərhələsinə yaşıyır. Artıq həm şəhər mərkəzində, həm də bir neçə kənddə Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə infrastrukturların təməlqoyma mərasimləri keçirilib. Yaqın vaxtlarda qubadlılıların doğma ev-əşiyinə qayıtması gözlənilir. "Əlbəttə, bütün bunlar asan deyil. Çətin də olsa, Azərbaycan bu işin öhdəsindən gələ bilər".

Rayonun hərbi əhəmiyyəti var

Hərbi ekspert Ədalət Vərdiyev qeyd edib ki, Qubadlı rayonunun işğaldan azad edilməsi Azərbaycan üçün böyük əhəmiyyət daşıyır.

Zəngəzur dağları ilə Qarabağ silsiləsi arasında yerləşən Qubadlı rayon mərkəzinin azad edilməsi ordumuzun Laçın istiqamətində gənşməyən hərbi əməliyyatlar keçirməsi üçün mübit şərait yaradır. "Qubadlı şəhərinin düşməndən tapdığından qurtulması Azərbaycan Ordusunun Şərqi Zəngəzur istiqamətində hərbi əməliyyatlar keçirməsinə imkan verirdi. Vətən müharibəsinin ilk günlərindən Ağdərə-Kəlbəcər-Basarkeçər yolunun ordumuzun nəzarətinə keçməsi Ermənistanla Qarabağ arasında yalnız Laçın vasitəsilə hərəkət etməyi şortləndirirdi. Həmin yolun Azərbaycanın nəzarətinə keçməsi isə Ermənistanla Qarabağın əlaqəsini kəsdi".

Ekspert deyib ki, Laçın yolunun Azərbaycanın nəzarətinə keçməsi üçün Qubadlı və ətraf kəndlər mütləq işğaldan azad olmalı idi. Digər tərəfdən isə Qubadlıni azad olunması Azərbaycanın Ermənistanla sərhədlərini bərpa olunması istiqamətində mühüm əhəmiyyət köşb edirdi. Həmçinin ordumuzun Laçın və Şuşa istiqamətində irəliləməsi üçün mübit şərait yarandı. Başqa sözlə, Qubadlıni azad olunması Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki böyük qələbəsini bir qədər də yaxınlaşdırdı.

Qubadlı igidləri

Qubadlıni düşməndən təmizləmək heç də asan deyildi. Ekspertlər də qeyd edirlər ki, bu rayonda da düşmən istehkamı güclü idi və erməni hərbçiləri rayonun əldən çıxənməsi üçün çalışırdılar. Bununla

Əsmər QARDAŞANOVA,
"Azərbaycan"